

РЕЦЕНЗІЯ

Гринишиної Марини Олександрівни, доктора мистецтвознавства, старшого наукового співробітника, професора кафедри театрознавства

Київського національного університету театру, кіно і телебачення

ім. І. К. Карпенка-Карого

на дисертацію Овчівської Лесі Петрівни

«Акторська творчість Любові Ліницької в театральному процесі

України кінця ХІХ – початку ХХ століття».

подану до захисту на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю

026 «Сценічне мистецтво»

Галузь знань 02 Культура і мистецтво

1. Актуальність теми дослідження.

Кінець ХІХ – початок ХХ століття - це період становлення професійного українського театру, унаочнений насамперед у формуванні акторської школи театру корифеїв. Любов Ліницька своєю багатогранною творчістю вписала одну з яскравих сторінок в історію національного кону зазначеного періоду як представниця другої генерації театру корифеїв. Українська актриса володіла широкою палітрою засобів виразності, грала у виставах різного жанру й була однаково переконлива у ролях як реалістично-романтичного, так і модерного репертуару. Глибокі та виразні характери, майстерно відтворені Л. Ліницькою у складі різних театральних труп, незмінно привертали увагу рецензентів тогочасних періодичних видань. Натомість, згодом через обмеження та табу, накладені на події та постаті українського театального минулого радянською ідеологічною системою, творчість актриси майже повністю випала з поля зору вітчизняних театрознавців. Тож повернення доробку визначної актриси національній сцені із тривалого забуття та комплексне визначення її внеску у поступ професійного українського театру видається цілком доцільним та науково перспективним.

Представлена до захисту дисертація відповідає актуальності ґрунтовного та всебічного дослідження творчого шляху видатної актриси Л. П. Ліницької на тлі зламу ідейно-естетичних епох в історії національної ецени.

2. Наукова новизна результатів дисертації.

Наукова новизна обумовлена історико-культурним контекстом дослідження: формування акторської індивідуальності Л. Ліницької дисертантка ув'язує з ідейно-естетичними пошуками у царині театру Наддніпрянської України зламу століть.

Ґрунтуючись на матеріалах, що висвітлюють українську театральну реальність кінця ХІХ – початку ХХ століть, Л. П. Овчівса реконструює життєвий шлях і творчий доробок Л. Ліницької як однієї з емблематичних постатей вітчизняного кону, чия творчість віддзеркалювала тогочасні національні культуротворчі процеси. У процесі вирішення поставлених завдань дисертанткою переосмислено творчу спадщину актриси, виявлено еволюційні зміни в її виконавській манері. Складено детальний репертуарний перелік ролей актриси, введено у науковий обіг великий масив матеріалів, що сприятиме подальшим дослідженням історії вітчизняного театру новітньої доби.

3. Теоретичне і практичне значення результатів дисертації.

Теоретичне значення отриманих результатів полягає у системному аналізі та презентації значного масиву даних, документальних свідчень та матеріалів, які розкривають теоретичні та історичні засади і висвітлюють практичні аспекти поступу вітчизняного сценічного мистецтва кінця ХІХ – початку ХХ століття.

У дисертації ретельно відтворено життєвий та творчий шлях провідної виконавиці українського театру Л. П. Ліницької як репрезентантки кращих здобутків акторської школи театру корифеїв. Вирішення комплексу відповідних задач базовано на ретельно зібраній та професійно обробленій джерельній базі, до якої входять як архівні матеріали, рецензентські

відгуки і спомини сучасників актриси, так і наукові розвідки колег по цеху дисертантки.

На основі зібраного емпіричного матеріалу щодо творчої діяльності актриси у різних українських трупах і театрах виявлено широту жанрового діапазону її репертуару та акцентовано синтетизм у творчих засобах, що визначає внесок Л. Ліницької у поступ вітчизняного театру зазначеного періоду.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їхнього застосування у науковій та педагогічній діяльності, зокрема у викладанні курсу «Історія українського театру», а також при написанні підручників і навчальних посібників з історії театру та теорії акторської майстерності.

4. Наукова обґрунтованість результатів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукова обґрунтованість основних положень і висновків дисертації зумовлена глибоким опрацюванням теоретичних праць та документальних матеріалів, достовірністю наведених даних, доведеною самостійністю виконання наукової розвідки.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

У процесі наукового дослідження було використано комплекс методів та методологічних підходів як загальнонаукових, так і власне театрознавчих, що відповідали характеру дослідження та науковому напрямку теми. Обраний науковий інструментарій допоміг дисертантці показати масштаб творчої особистості Л. Ліницької та заглибити її творчу біографію у широкий історико-культурний контекст. Обрана методологія виявилася доцільною та функціональною, що засвідчують отримані результати дослідження. Поставлені наукові завдання виконано.

6. Апробація результатів дисертації. Повнота викладу основних результатів дисертації у наукових публікаціях.

Л. П. Овчієвою представлено 12 наукових публікацій у періодичних фахових виданнях України та 8 публікацій у збірниках матеріалів наукових конференцій. Оприлюднення основних положень дисертації є достатньо повним, відображає основні положення та отримані результати дослідження.

7. Структура та зміст дисертації, її самостійність, завершеність, відповідність вимогам щодо оформлення й обсягу.

Структура дисертації є логічною та відображає комплексний підхід до наукового опрацювання теми дослідження та оприлюднення результатів. Робота складається зі вступу, чотирьох розділів з висновками, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Зміст дисертації розкривається логічно, послідовно та умотивовано. Висновки засвідчують досягнення поставленої мети та вирішення завдань.

8. Дотримання академічної доброчесності у дисертації та наукових публікаціях. Відсутність (наявність) академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.

У дисертації не виявлено порушень академічної доброчесності. Висновки рецензента підкріплено електронною перевіркою дисертації на плагіат. Використані факти та ідеї оформлені дисертанткою згідно з відповідними стандартами цитування та посилань. Список використаних джерел є вичерпним та відповідає змісту дисертаційної роботи.

9. Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

1. У тексті дисертації зустрічаються неточності у використанні певної театрознавчої та культурологічної термінології;
2. Авторова манера викладу матеріалу часом грішить на просторічні вирази, а в описах акторських робіт Л. Ліницької та її колег по цеху спостерігаємо певне зловживання епітетами та експресивними висловами, що суперечить науковому стилю;
3. Намагання сформулювати якомога повніший життєпис Л. Ліницької, що становить одну з переваг дисертації, водночас спричинилися до певної

розпливчастості оціночних критеріїв щодо фактів, подій та особистостей, причетних до життєвого та творчого шляху актриси.

Зауважимо, що зазначені недоліки не є системними, їхня наявність не знижує наукової вартості представленою дослідження і загалом не впливає на його оцінку.

10. Загальний висновок і оцінка дисертації.

Дисертація Овчієвої Лесі Петрівни «Акторська творчість Любові Ліницької в театральному процесі України кінця ХІХ – початку ХХ століття» є завершеним, самостійним, актуальним дослідженням, виконаним на задовільному науковому рівні відповідно до вимог «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами), а її авторка заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 026 Сценічне мистецтво.

Рецензент:

доктор мистецтвознавства, с. н. с.,
професор кафедри театрознавства
Київського національного університету
театру, кіно і телебачення
ім. І. К. Карпенка-Карого

М. О. Гринишина

Підпис *М. О. Гринишиної*
ЗАСВІДЧУЮ

Миколаєв Валентин